

Folketingets Uddannelsesudvalg
ft@ft.dk

DANSKE
REGIONER

11-06-2010

Sag nr. 06/2313

Dokumentnr. 26709/10

Uddannelsesmuligheder til alle unge – en langsigtet løsning

For at indfri målsætningen om, at 95 procent af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse er det afgørende, at der skabes en hensigtsmæssig regional uddannelsesdækning – også i yderområder.

De unge skal sikres attraktive valgmuligheder, så deres uddannelsesmuligheder ikke begrænses grundet deres bopæl.

Ligegyldigt hvor i Danmark de unge efterfølgende kommer til at bo og arbejde, vil det være en gevinst, hvis de har gennemført en ungdomsuddannelse.

Derfor bør de erhvervsgymnasiale ungdomsuddannelser og grundforløbene til erhvervsuddannelser have en bedre geografisk dækning end i dag. For de almene gymnasier bør udbuddet ikke forringes.

Den nuværende regionale koordinering viser, at det er muligt at fastholde et bredt geografisk udbud af de almengymnasiale uddannelser, samtidig med at eleverne får opfyldt deres ønsker. 98 procent af de unge får opfyldt deres 1. eller 2. prioritet.

Behov for et bredt geografisk udbud

Der er i dag stor forskel på de unges uddannelsesmuligheder afhængig af bopæl:

- I hver 4. kommune har de unge i dag begrænsede valgmuligheder, da der enten ikke er et udbud eller kun er et udbud af en ungdomsuddannelse.
- I under halvdelen af landets kommuner udbydes alle de gymnasiale ungdomsuddannelser samt en eller flere erhvervsuddannelser.

Dampfærgevej 22
Postboks 2593
2100 København Ø

T 35 29 81 00
F 35 29 83 00
E regioner@regioner.dk

Det begrænsede udbud har konsekvenser, idet der er en tendens til lavere uddannelsessøgning for de unge i kommuner med ingen eller få uddannelsesmuligheder. Der er samtidig en tendens til, at frafaldet er højere for elever, der går på en ungdomsuddannelse uden for deres bopælskommune.

De begrænsede uddannelsesmæssige valgmuligheder påvirker de unges adfærd og deres uddannelsesmæssige og senere erhvervsmæssige udfoldelse.

Region Midtjylland har udarbejdet en analyse, som viser, at de mindre gymnasier rekrutterer 80 procent af deres elever fra nærområdet, mens 20 procent kommer fra optageområder, der deles med større gymnasier. Hvis disse 20 procent vælger at søge mod større nabogymnasier, kan det fjerne grundlaget for at opretholde de mindre, der så må lukke. Dette vil gå ud over de 80 procent af eleverne, der foretrækker et gymnasium i nærområdet.

Forslag: En langsigtet og holdbar løsning – også i yderområder

For at sikre større nærhed og tilgængelighed til ungdomsuddannelserne, så de unge har adgang til de grundlæggende ungdomsuddannelser inden for rimelig transportafstand, er der behov for følgende værktøjer:

1. Regionale og lokale elevtalsprognoser er grundlaget
2. Effektiv, gennemskuelig og fremtidssikret regional kapacitetsstyring
3. Elevfordeling med klare kriterier og IT-værktøjer
4. Bæredygtige faglige miljøer og bedre geografisk dækning
5. Udkantstilskud nødvendigt, men ikke til at sikre frit valg på alle hylder

1. Regionale og lokale elevtalsprognoser er grundlaget

Regionale elevtalsprognoser skal udgøre grundlaget for en hensigtsmæssig regional uddannelsesdækning. Elevtalsprognoserne udarbejdes af regionen og kan udarbejdes for alle de lokale optageområder i regionen på 10 års sigt. Hermed tages langsigtede beslutninger vedrørende kapacitet, ved eksempelvis forventninger om vedvarende stigende eller faldende elevtal, på et fælles oplyst grundlag.

Prognoserne udgør endvidere grundlaget for kapacitetsstyringen, samt et beslutningsgrundlag for uddannelsesinstitutionernes bestyrelser. Regionen skal sikre, at materialet drøftes med ungdomsuddannelsesinstitutionerne, så parterne i fællesskab drøfter mulighederne for at tilpasse uddannelsesudbuddet og institutionsstrukturen, herunder også i dialog med Undervisningsministeriet.

2. Effektiv, gennemskuelig og fremtidssikret regional kapacitetsstyring

For at uddanne flere unge og hermed bidrage til 95-procent-målsætningen, foreslås det, at der i regionerne oprettes et fælles kapacitets- og fordelingsudvalg med repræsentanter fra både Regionsrådet og uddannelsesinstitutionerne. Formålet er at sikre balancen mellem en fornuftig kapacitetsstyring og fordeling, samtidig med at eleverne får opfyldt deres ønsker.

Skolernes kapacitet udgør grundlaget for elevfordelingen. Derfor skal der også fremover foregå en koordinering i regi af regionen, så der sker en samlet afvejning af de unges uddannelsesønsker og kapacitetsudnyttelsen. Selvfølgelig under hensyntagen til lokale og regionale demografiske forandringer på sigt.

Kapacitetsstyringen skal sikre, at der er uddannelsesmuligheder for de unge i deres lokalområde. Der er følgende hensyn:

1. At flest mulige unge får opfyldt deres uddannelsesønsker.
2. At de få unges fravalg af en uddannelsesinstitution i nærområdet ikke betyder, at uddannelsesstilbuddet for det resterende flertal mistes.
3. At der på sigt sikres balance i forholdet mellem udbuddet og behovet inden for et geografisk område.

3. Elevfordeling med klare kriterier og IT- værktøjer

Elevfordelingen skal understøtte elevernes frie skolevalg, så elevernes ønsker om skolevalg og studieretninger kombineres med mulighederne inden for rimelig transportafstand. Der skal være fuld åbenhed og offentlighed om elevfordelingen, der alene skal tage udgangspunkt i elevernes ønsker. Det skal så vidt muligt sikres, at eleverne kan optages i deres lokale optageområde.

En fremtidig IT-understøttelse skal sikre, at en betydelig del af fordelingsopgaven varetages automatisk. Nemlig i alle de tilfælde, hvor alle 1. prioritetsansøgere kan optages på en ønsket uddannelsesinstitution. De øvrige ansøgere skal så fordeles efter entydige og objektive fordelingskriterier, hvor der tages hensyn til ønsket skole, studieretning og transportafstand. Med objektive kriterier optages elever efter egne ønsker og fordeles ikke i forhold til eksempelvis karakterniveau.

Det regionale sekretariat bør fremadrettet udarbejde forslag til fordelingen. Med mere klare kriterier forventes samtidig endnu færre klager fremover.

4. Bæredygtige faglige miljøer og bedre geografisk dækning

For at sikre en bredere geografisk dækning er der behov for en mere aktiv indsats fra Regionsrådet. Med udgangspunkt i de regionale elevtalsprognoser er det muligt at udpege de geografiske områder, hvor der er behov for etablering af nye uddannelsesudbud. Formålet er at sikre bedre uddannelsesmuligheder for de unge, samt undgå sorte pletter på uddannelseslandkortet.

Regionsrådets eventuelle anbefalinger om nye udbud skal drøftes med de uddannelsesinstitutioner, der har udbud af ungdomsuddannelser i det pågældende geografiske område. Dette vil også sikre et tættere samarbejde og en mere forpligtende dialog mellem region og uddannelsesinstitutioner om uddannelsesdækningen.

Mulighederne og betingelserne for at etablere nye udbud er forskellige afhængige af elevgrundlag. I de geografiske optageområder, hvor elevgrundlaget ikke kan bære udbud af hver af de gymnasiale uddannelser, samt grundforløb til erhvervsuddannelserne, skal der etableres et samarbejde mellem uddannelsesområderne. Alt efter uddannelsestype, deres volumen og sammenhæng til andre uddannelser, kan gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser samles i campus. Også forlagt undervisning fra andre institutioner skal kunne indgå for at sikre et lokalt geografisk udbud.

Regionsrådet bør endvidere fremover have høringsret ved planer om nedlæggelse af et uddannelsesudbud – både i forhold til et geografisk udbudssted og i forhold til en konkret ungdomsuddannelse. Denne høring skal sikre, at der regionalt tages stilling til mulighederne for at fortsætte udbuddet på en anden ungdomsuddannelsesinstitution, og regionerne kan sikre dialogen mellem de involverede uddannelsesinstitutioner.

5. Udkantstilskud nødvendigt, men ikke til at sikre frit valg på alle hylder

Kapacitetsstyringen, elevfordelingen og skolesamarbejderne bidrager alle til at sikre et bredt geografisk udbud og hermed en stærk uddannelsesmæssig infrastruktur. Men der vil fortsat være behov for at understøtte driften af de mindre uddannelsesinstitutioner i udkantsområderne, så de har mulighed for at tilbyde eleverne et bredere fagudbud og hermed flere valgmuligheder. Derfor er der fortsat behov for et særligt udkantstilskud som et ekstra grundtilskud til udbud i udkantsområder.

Uden en hensigtsmæssig kapacitetsstyring og elevfordeling, vil udgifterne til at sikre uddannelsesmuligheder i udkantsområderne stige, da uddannel-

sesinstitutionerne så skal understøttes med et højere udkanttilskud, eller betaling for ”skyggeelever”. Dette betyder, at der betales for elever, der ikke findes. Eller med andre ord; at der vil blive brugt ekstra offentlige midler, man ikke får undervisning ud af, for at sikre få unge frit valg på alle hylder.

Side 5

Den regionale koordineringsopgave i dag

I forhold til regionens nuværende fordelingsopgave vedrørende de almene gymnasier viser de faktiske tal, at det er muligt at sikre både en fornuftig kapacitetsstyring og fordeling samtidig med at eleverne får opfyldt deres ønsker.

- Regionerne har samlet i 2009 kun indstillet om et midlertidigt kapacitetsloft for i alt 5 gymnasier på landsplan.
- 98 procent af de unge får opfyldt deres 1. eller 2. prioritet.

Data vedrørende elevfordelingsopgaven (2009):

Region	Antal elever	Opfyldt 1. prioritet	Opfyldt 1. eller 2. prioritet	Ikke opfyldt ønske om gymnasium	Indsigelser til fordelingsudvalg	Klager til regionsråd
Nordjylland	3.322	99 pct.	99.5 pct	0,5 pct.	16	0
Midtjylland	8.000	95 pct.	99 pct.	1 pct.	132	0
Syddanmark	6.122				187	3
Sjælland	4.256	98 pct.	99 pct.	1 pct.	29	1
Hovedstaden	10.521	92 pct.	97 pct.	3 pct.	502	0